

פחד דוד

פרשת
מקץ

כ"ה כסלו
תשע"ח

899

שבת מברכין

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות
4:02 | 4:16 | 4:07 | 4:23

מוצאי שבת
5:17 | 5:18 | 5:16 | 5:20

רבינו תם
5:55 | 5:56 | 5:54 | 5:57

המולד: יום שני שנה 1 דק' וחלק אחד
ראש חודש טבת: בימים שני-שלישי

הילולא
דצדיקיא

- כח - רבי עזרא חמוי
- כט - רבי ישראל פרידמן
- ל - רבי דוד אופנהיים
- א - רבי יאיר חיים בכרך
- מה"ס שו"ת 'חוות יאיר'
- ב - רבי יצחק אברבנאל
- ג - רבי חיים שמואלביץ
- ראש ישיבת מיר
- ד - רבי שאול דוויק
- הכהן

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלו"ץ רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלו"ץ רבי חיים פינטו זיע"א

משכיל לדוד

מוסיף והולך - ציון דרך לחיי היהודים

ניתן להתמודד ולעמוד בכל הניסיונות ואפילו הקשים והמרים ביותר.

הנה כתב הרמב"ם שכתב בהלכות דעות (ו, א) שדרך האדם להימשך אחר החברה בדעותיו ובהנהגותיו, אך כל זאת רק אם הוא לא עוסק בדברי התורה ויגע בה, אך כאשר ליבו וראשו של האדם נתונים בדברי התורה והוא שם אותה כנר לרגליו, הרי שהיא זו המגנה עליו ומצילה אותו מפני החטא (ע"י סוטה כא, א). יוסף נשא בגאון את מורשת אביו יעקב והחזיק בתורתו, כך יכול היה לעמוד בקשיים שתקפו אותו בזכות תורתו ששמרה עליו בארץ נכר וטומאה.

אולם יש לדעת שהתורה לבדה אין בכוחה בכדי להגן על האדם, אלא יש צורך בתורה של עמל שהיא בבחינת מוסיף והולך, כפי שבית הלל יסדו לנו בחג התנוכה להדליק ולהוסיף כל יום נר נוסף - רמז לעבודת ה'. אין זה חידוש הילכתי בלבד שחידשו לנו בית הלל, אלא ציון דרך בחיי היהודים שעליו להעלות נר תמיד, ולא להסתפק במצב הרוחני בו הוא נתון עתה, אלא ישאף תמיד להתקדם הלאה והלאה בעבודת ה'. עניין זה למדנו מיוסף שהוא ראה בחוכמתו שאם לא יהיה בבחינת מוסיף והולך על תורת אביו, הרי שיכול הוא חלילה להידרדר אל תהום רוחני שהחזרה ממנו קשה עד מאוד. ומשום כך התאמץ מאוד בקיום המצוות וירא את ה' אלוהיו, מתוך שחפץ הוא להמשיך מסורת אבותיו בידי, מציאות היכולה לבוא לידי ביטוי רק על ידי הוספה והתמדה בעבודת ה'.

חיזוק לדברינו אלה ניתן להביא מכך שכאשר נגלה יוסף לאחיו, הוא שלח בידם עגלות, ואמרו חז"ל (ב"ר פצ"ד, ג) שבכוונה תחילה שלח יוסף עגלות בידי האחים, שהרי יעקב היה עשיר ולא היו חסרות לו עגלות, אלא היות רוצה הוא להזכיר לאביו את הלכות עגלה ערופה בהם היו עסוקים בשעה שנפרדו לפני עשרים ושתים שנה. וברור הוא שיוסף יכול היה לזכור את ההלכות אותן למד לפני שנים כה רבות רק משום שהיה עמל ויגע בתורה ללא הפסקה, שאלמלא היה נתון ראשו ורובו בדברי התורה, לא יכול היה לזכור את ההלכות אותן למד עם אביו לפני שנים כה רבות.

מעתה נבין את שאמר יוסף לאנשי ביתו "וטבח טבוח והכין", כלומר, בכדי לטבוח את יצר הרע ולהסיר את השפעתו, לא די לגבור עליו פעם אחת, היות ודרכו של יצר הרע להתחדש עם האדם בכל יום, אלא צריך האדם לנהוג ביצר הרע כפי שנוהגים אנו בימי תנוכה, דהיינו, להיות בבחינת מוסיף והולך על ידי שיכה את היצר פעם אחר פעם, ורק כך יוכל לגבור עליו ולהסיר השפעתו ממנו. מוסר השכל זה למדנו מיוסף הצדיק שהכניע את יצרו הרע והכהו ללא רחם פעם אחר פעם, ולכן אמר הפסוק פעמים את הלשון לטבוח, כדי ללמדנו שצריך להוסיף ולהלחם ביצר הרע כל הזמן, על ידי שיהיה האדם דבק בתורה ויוסיף בלימודה כל עת.

"וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכין כי אתי יאכלו האנשים בצהרים" (בראשית מג, טז)

פרשת מקץ נקראת מידי שנה בימי חג החנוכה, ומצינו שיסנו רמז לחג החנוכה בפרשת מקץ הנקראת בימים אלו בפסוק "וטבח טבח והכין". המתבונן יראה שהמילים "טבח והכין" יוצרות בתוכן את המילה חנוכה, וזהו רמז נפלא לחג חנוכה מן התורה. מכל מקום יש להעמיק ולהבין את הקשר הרעיוני בין חג החנוכה לפרשת מקץ.

כידוע נוהגים אנו להדליק בחג החנוכה את החנוכייה כאשר כל יום מוסיפים עוד נר אחד על הנרות שכבר הדלקנו ביום הקודם כשיטת בית הלל (שבת כא, ב). חז"ל אומרים שמנהג זה נקבע בקרב קהילות ישראל היות והוא מעמידנו על המושג "מוסיף והולך", ודבר זה מלמדנו שבעבודת ה' אין אפשרות להתקדם פעם אחת באופן חד פעמי, אלא יש לעבוד את ה' דבר יום ביומו כאשר מידי יום צריך להוסיף עבודה נוספת על פני היום הקודם. משמעות דברי חז"ל היא שהאדם צריך לקבל על עצמו מידי יום או מידי תקופה קבלה קטנה, וכאשר היא נעשית בעבורו שטח כבוש והוא עומד בה בהצלחה, עליו להוסיף ולקבל קבלה נוספת, אך עם זה צריך להתמיד במה שכבר קיבל על עצמו עד עתה, וכך כאשר האדם מוסיף והולך בעבודת ה' יכול הוא להגיע לדרגות רוחניות גבוהות ונישאות.

יוסף הצדיק היה בארץ נכר רחוק מבית אביו ומכל דבר שריח קדושה נודף ממנו, ובשעה שיוסף היה במצרים - ארץ טומאה וזימה, עמדו לפתחו ניסיונות קשים ומרים, ובפרט עם אשת פוטיפר שניסתה להכשילו ולפתותו לדבר עבירה. אולם למרות ריחוקו של יוסף מבית אביו, עמד הוא בגבורה בקשיים ובניסיונות שבאו עליו, ולא רק זאת אלא כאשר התמנה למושל על ארץ מצרים, לא גבה ליבו אלא תלה הכל בקב"ה, ואמר לכל הסובבים אותו "את הא-להים אני ירא" (בראשית מב, יח).

התורה אומרת שיוסף היה יפה תואר ויפה מראה (בראשית לט, ו) ואומרים חז"ל (ב"ר פצ"ח, יח) שכאשר יוסף היה עובר ברחוב כל הנשים היו נושאות עיניהם אליו, ומרוב ההתרגשות ובלבול שהייתה בהם כאשר ראו את יוסף, הם חתכו את אצבעותיהן בסכינים שהיו להם בידיהם לחתוך פירות (תנחומא וישב ה). מדברי חז"ל אלו למדים אנו לגבי יופיו של יוסף שלא היה כמוהו בנמצא, ועם כל זאת יוסף לא התגאה ביופיו כלל ושמר על עצמו מכל משמר לבל יבוא לידי עבירה. ויש להבין מנין שאב יוסף את הכוח להישאר במדרגתו ולא ליפול ממנה למרות כל הטומאה והזימה שסבבה אותו.

ונראה לבאר את עמידתו זו של יוסף ודבקותו בה' על פי הנאמר "כי בן זקונים הוא לו" (בראשית לו, ג) ופירש רש"י שם על פי תרגום אונקלוס "בר הכים הוא ליה, שכל מה שלמד משם ועבר מסר לו", יעקב העביר ולימד את בנו יוסף את כל התורה שלמד בישיבת שם ועבר. נמצא אם כן שיוסף היה איש התורה, ועם התורה

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר
הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליטי"א

פרסומי ניסא

נראה לי לומר שמאמר חז"ל שהדלקת נרות החנוכה הוא לפרסומי ניסא, אין הכוונה רק לעובדים ושבים שברשות הרבים, אלא בעיקר שיפרסם את הנס לעצמו. שיתבונן בנרות וילמד מהם להיות מוסיף והולך בעבודת ה' יתברך, שהרי כך נפסקה הלכה כבית הלל. וכשם שבנרות יש בכל יום תוספת אורה, כך יוסיף האדם אור תורה בנפשו ויחדש כנשר נעוריו לעבודת ה' בכל יום, כי זוהי חובת האדם בעולמו - ללכת מחיל אל חיל בקדושה ובטהרה, כי "מעלין בקודש" מלשון עמל ויגיעה.

ולא רק נרות החנוכה מפרסמים את הניסים שעשה לנו הקב"ה, אלא גם מעשי המופת וסיפורי הניסים המסופרים על הצדיקים נשמעם עדן, אף הם מפרסמים את שמו יתברך בעולם, ובעקבות זאת מתחזק ליבם של השומעים בעבודת ה' יתברך.

בהילולא דצדיקאי הנערכת מדי שנה במרוקו לכבודו של הסבא קדישא רבנו חיים פינטו זצוק"ל זיע"א, שומעים סיפורי ניסים מופלאים מפיהם של הבאים, וקהל הרבבות שבמקום מתעלה בכח אמונתו בה' יתברך ובצדיקים משרתי עליון, ומתחזק בתורה ובמצוות. בין הבאים בשערי ההילולא, הגיעו בני זוג ממרחקים שביקשו באופן מיוחד לספר את הנס שנעשה להם לפני כל הקהל. בהתרגשות עצומה ובדמעות, סיפר הבעל לפני הנאספים את סיפורם המפעים.

"עד לפני מספר שנים היינו רחוקים מאוד משמירת תורה ומצוות. אולם כשהתחלנו להגיע להילולא כאן במרוקו, כבר נדלק בתוכנו הניצוץ היהודי. בעקבות ההשתתפות במעמד קדוש זה, וכך אט אט עלינו על דרך המלך עד ששבנו בתשובה שלמה יחד עם ילדינו.

בשנה החולפת הרתה רעייתי בשעה טובה. לאחר זמן מה התחלפה השמחה הגדולה בצער נוקב, כי במהלך ימי עיבורה נתגלתה בגופה

שאייר. נעניתי ואמרתי לו "הן יודע אני עד מה גדולה אמונתך ברבנו חיים פינטו זיע"א. המשך להתחזק באמונה התמימה הזו כדרךך מימים ימימה, ואני מבטיחך שתראה ישועות בחסדי ה'. על כן הסר כל דאגה מליבך. ובפרט כי יודע אני שהינך אדם ישר דרך ונאמן, וקשה להאמין שתמעל בכספי המיסים. ואם אכן לא עשית רע, הרי שבסייעתא דשמיא לא יאונה לך כל רע..."

שמע אותו יהודי לעצתי, והתחזק באמונת הצדיקים שבקרבו, תוך שהוא תולה ביטחונו בצור העולמים שבזכות הצדיק זיע"א - בוא תבוא ישועתו. לאחר שלושה ימים שבו אנשי המכס והודיעוהו שלא נמצא כל דופי בעסקיו, וגם שיבחו אותו על ניהול תקין!...

כשנדע הסיפור ליהודי אחד, הוא עמד ותמה על כך. "כבוד הרב" הוא שאל "הרי הרב הבטיח לאותו אדם שאם הוא לא עשה דבר, הרי שלא יאונה לו כל רע. ואכן בסופו של דבר התברר שהכל היה תקין לגביו. אם כן היכן היה הנס כאן? והלא ברוך ה' מדובר באדם ישר ואמין שלא עשה מאום, ומשום כך לא מצאו כל עילה לגביו!?"

השבתי לו "דע לך כי אומנם אתה צודק, אולם עד שיתברר שאותו אדם חף מכל אשמה, ואנשי המס יוכיחו שהניהול היה תקין - הרי עד כמה הוא יאה שרוי בדאגה ובפחד. וייתכן שאף יאבדו לו מסמכים חשובים המוכיחים על חפותו. ובנוסף לכך ייתכן שהם ידחו את טענותיו על הסף, מכיוון שאינם מעוניינים להבין את המצב לאשורו. לכן חשוב מאוד להתפלל ולהקדים רפואה למכה. כמה פעמים מצינו שאדם עבר ניתוח פשוט ביותר הנקרא שגרת וקל, ובכל זאת לא קם ממנו רח"ל. לכן על הכל צריך להתפלל ולקוות תמיד לניסי ה' יתברך."

ובוודאי שמעשי המופת הללו, אף הם נכללים בגדר "פרסומי ניסא" כי עיקר המטרה שיש בפרסום הנס, היא לחזק את ליבם של השומעים באמונה בה' יתברך, וגם פרסום מעשי הניסים של הצדיקים - יש בהם כדי לחזק את האמונה התמימה בה' יתברך, וגם בעבדיו הצדיקים העושים רצונו בלבב שלם. שכיוון שהם מוסרים נפשם למען עשיית רצון קונם, הרי הקב"ה משיב להם מידה כנגד מידה, ואף הוא מתרצה לעשות להם מבוקשם בבחינת "רצון יראיו יעשה".

המחלה הנוראה רח"ל. לא ידענו את נפשנו מרוב צער, וחששנו מן הגרוע מכל... אולם רעייתי, שאמונת חכמים נטועה בליבה - לא התייאשה מרחמי שמים.

באחד מן הימים היא נעמדה בתפילה קורעת לב בזווית הבית, כשהיא שופכת שיח ליבה לפני בורא העולם וביקשה בדבריה שזכות הצדיק רבנו חיים פינטו זיע"א תעמוד לרפואתה. דמעות זלגו מעינינו ללא הפוגה כשאמרה "רבנו, הרי יודע הינך שבזכות בואנו בשערי ההילולא שבנו בתשובה שלמה אל המקורות. אנא ממך, העתר נא בעדנו אל מול כסא הכבוד, ואנו נתחזק יותר בסייעתא דשמיא בשמירת תורה ומצוות..."

כשסיימה היא את תפילתה, התחזקה אמונתנו ביתר שאת בצדיק זיע"א, שוודאי יעורר רחמי שמים עלינו ובורא העולם יחיש רפואות וישועות. ואכן כך היה. כעבור ימים מספר ערכו הרופאים בדיקה נוספת שהעלתה לתדהמתם כי רעייתי תחי' בריאה לחלוטין... קידוש שם שמים עצום נעשה מכך, ובאנו לכאן להודות ולפרסם בשער בת רבים את דבר הנס". כך סיפר בעלה של אותה אשה לנאספים הרבים שגדשו את המקום, ונפעמו מן המעשה המופלא והמרגש. ובכוח האמונה התמימה הזו להושיע מכל צרה וצוקה.

להקדים את התרופה

יהודי מן העיר רעננה, איש עסקים, אף הוא נמנה על המשתתפים הקבועים בהילולא הקדושה. באחד מן הימים פשטו אנשי המכס על העסקים שברשותו, והחלו להחרים מסמכים שונים שמצאו לנכון. מטרת בואם לא הייתה ברורה, וחשש כבד מילא את ליבו של אותו אדם, שמא ימצאו עילה ויטענו שישנו משהו שלא כשורה בניהול עסקיו.

הוא התקשר אלי וסיפר לי בדאגה גדולה על

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"רני ושמחי" (זכריה ב-ד)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרת המנורה והנרות שראה הנביא זכריה, שהוא מעניינא דיומא, הדלקת הנרות בימי החנוכה.

נצור לשונך

וחס ושלום לעשות מעשה

תולה ארץ על בלימה

כל מה שאמרו, שצריך לחשוש מלשון הרע, זה רק לענין לשמור ולהגן על עצמו, אבל, חס ושלום לעשות לו שום מעשה או לגרום לו היזק עבור זה. ואפילו רק לשנוא אותו בלב עבור זה, אסור גם כן מן התורה.

מִן הָאוֹצֵר
ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

ימי החנוכה כנשק נגד היצר הרע

כשחג החנוכה חל בשבת אין דוחים אותו מפני השבת, מה שאין כן בימי הפורים הנדחים מפני קדושת השבת כפי שמצינו שאין קוראים מגילה בשבת. ויש לחקור ולהבין מפני מה חג החנוכה חל ומתקיים בשבת לעומת חג הפורים הנדחה מפני השבת.

ונראה לבאר על פי מה שכתב בעל המשנה ברורה (תרע, סק"ו) שישנו הבדל מהותי בין חנוכה לפורים. כידוע מטרתה של מלכות יון היתה לפגוע ולחלל את הנשמה אך לא חפצו לפגוע בגוף, לעומת המן הרשע שביקש להשמיד את העם היהודי מבחינה פיזית. ולאור ההבדל המצוי בין שני תקופות ששוכות אלו ישנו גם הבדל בדרך ההודאה. מכיוון שבימי החנוכה היתה גזירה על הנשמה, אנו מודים בצורה רוחנית בזה שאנו מהללים לה' יתברך ומפרסמים את אור האמונה על ידי הדלקת הנרות. לעומת כן בימי הפורים שהגזירה הייתה על הגוף, ומשנגאלנו מודים אנו גם כן על ידי הגוף בכך שמרבים אנו באכילה שתייה ומשתה שבכוחם לענג את הגוף.

ומכיוון שחנוכה הינו חג רוחני של ימי הלל והודאה, משום כך אינו נדחה מפני השבת, שהרי גם השבת היא רוחנית וזכה ומענגת את הנשמה. וכל כך גדולה הרוחניות בשבת עד שאדם הלומד תורה בשבת מעלת תורתו גדולה פי אלף מתורה של יום חול (בן איש חי הקדמה לשמות שנה ב). לעומת זאת בחג הפורים נוהגים אנו לענג את הגוף, ומפני שאין זה כבוד לשבת הרוחנית שישומו בה דגש על החלק הגשמי, לפיכך דוחים את חג הפורים מפני השבת.

משום כך תיקנו חז"ל שסעודת פורים לא תחול בשבת, היות ושבת כל כולה רוחנית, ואף האוכל הנאכל בה הוא לצורך הנאת הנשמה היתרה, ומי יודע אם בריבוי האוכל והמשקה בפורים אשר מטרתם לענג את הצד הגופני שבנו, לא נחטא לשבת הרוחנית ונמעית מערכה ונשתכר ונעשה מקדושת השבת 'ונהפוך הוא', חס ושלום.

השבת מצד עצמה היא בבחינת מוסיף והולך, משום הנשמה היתרה המצויה בה וכן משום עוצמת לימוד התורה בשבת היא כפולה ומכופלת. וכאשר חג החנוכה שמהותו היא מוסיף והולך חל בשבת שמהותו גם היא מוסיף והולך, אין לך חוויה רוחנית גדולה וקדושה מזו אשר מעניקה לאדם כלים וכוחות לעלות ולהתגבר בעבודת ה' מעלה מעלה. ויש לו לאדם לתת אל ליבו שצירוף ימי החנוכה עם יום השבת מעניק לו גם כלי נשק רב עוצמה כנגד יצרו הרע בכך שיוכל הוא לטבוח אותו ולהסירו ממנו, כפי שהורה לנו יוסף הצדיק.

עוד מצינו ביוסף שככל שהיה עולה וגדל במלכות וכל העולם היה נתון כעפר רגליו, כך השתדל הוא לבטל ולכבות מיום ליום את הכבוד שהיה מנת חלקו בבחינת - מורידין מיום ליום מן הכבוד. וככל שיוסף ביטל את כבודו מפני כבוד השכינה, כך הוסיף והתעלה במעלות התורה והיראה עד שנעשה אושפיזין לשכינה.

קולמוס הלב

פיוט לחנוכה מכ"ק רבי חיים פינטו הגדול זיע"א
סימן: אני חיים פינטו. נועם ימינך תסעדני

אֶל־לִי אֶרְוֹמְמֶנָהוּ. אֵין יַחֲדִיד כְּיַחְדוֹ. גַּם לִבִּי מִתְתַּיְהוּ. עֲשֵׂה פֶלֶא לְבַדּוֹ. פֶּדָה עֲדָה נְדָה. מְלֵא אֶרֶץ כְּבוֹדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

נִוְעָצוּ יַחַד רָעָה. הִינְנִים עֲלֵינוּ. מִצּוֹת אֶל־גְּדוֹל דָּעָה. לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ. אָנּוּ קָמְנוּ שְׁשָׁנוּ. גְּבַר חֶסֶדוֹ עֲלֵינוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

יְנִינִים בֵּית אֶל־בָּאוּ. טְמֵאוּ הַשְּׂמָנִים. בְּדָקוּ וְהִנֵּה מִצָּאוּ. פֶּךָ מִפִּקְמִים קִטְנִים. אֶטוּם חֲתוּם סְתוּם. כִּהֵן פּוֹנְנָה יָדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

חֲלַק וְשַׁעוֹר לִילָה. אַחַת לְבַד הִיָּה בּוֹ. בְּרַכְתָּ נֹרְאָ עֲלֵילָה, שְׁרַתָּה תוֹךְ הַנְּשֹׂאָר בּוֹ. כִּמוֹ עֲצָמוֹ עֲמוֹ. קִמוּ וַיִּתְעוֹדְדוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

יַחֲדִיד מִסֵּר גְבוּרִים, בְּיַד אִישִׁים חֲלָשִׁים. קָרָן יִשְׁרָאֵל הַרִים. עַל הָצָרִים הַנוֹגְשִׁים. אֶפְלוּ כְּלוּ נָפְלוּ, נִגְרָשׁוּ וְשׁוֹדְדוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

יָמִים אֶלָּה נִקְבְּעוּ, בְּהִלָּל וּבְהוֹדָאָה. כִּי נִפְשׁוֹתֵם נוֹשְׁעוּ. מִיַּד צָר גָּאָה גָּאָה. חִילוּ גִילוּ סִלוּ. לֶאֶל־גְּדוֹל כְּבוֹדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

מְשַׁתָּה וְשִׁמְחָה יִהְיוּ בָם. מְטַעֲמִים אֲמוּרִים. הַנְּרוֹת הֵם חַיּוּבִים. נַעֲשִׂים וְנִזְכָּרִים. צָאוּ בָאוּ רָאוּ. הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמַדּוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

פְּתִילוֹת יַחַד נִמְנוּ. טוֹב טַעֲמִים וְנִימוּקִים בְּמִסְפָּר לוֹ יִמְנוּ. כִּי כֵן דִּינָם וְחוּקָם. שְׁמָרוּ הוֹרוּ עֲזָרוּ. אֲשֶׁר לֹא תִשְׁיֵג יָדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

מעניני דיומא

בני בינה קבעו שמונה

בימי ההודאה וההלל לבורא העולם, קבעו רבותינו את שמונת ימי החנוכה כימים שבהם פיותיהם של ישראל מלאים שיר ושבח על ניסים ונפלאות שנעשו לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ביריעה זו נעמוד בקצה המטה על קושייתו המפורסמת של מרן הבית יוסף (אורח חיים, סימן תר"ע) **בשאלה** למה קבעו שמונה ימים, דכיוון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה אחת ונמצא שלא נעשה הנס אלא בשבעה לילות? מאות תירוצים נאמרו על כך, בכל חלקי פרד"ס התורה, מפאת קוצר המקום הבה נטה אוזן לכמה מהם:

רבנו המאירי מבאר שאת היום הראשון קבעו יום טוב על נס הניצחון במלחמה, שביום כ"ה נחו מאויביהם, כשם שנקבע יום טוב בפורים ביום אשר נחו מאויביהם, ושאר שבעת הימים על נס השמן.

בספר **'האשכול'** לומד בפשיטות שעצם מה

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זי"א

"היזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה" - היה נוהג רבי חיים לצטט בכל עת מצוא. את הדברים הללו הוא לא אמר מן השפה ולחוץ, כיון שבאמת תמיד היה רבי חיים חפץ בקרבתם של העניים והדלים, ותדיר אהב לשבת בקרבתם, יותר מאשר לשבת עם העשירים ושועי הארץ, במטרה אחת ויחידה: לעזור ולסייע לעניים בכל ענין ונושא.

בכל יום הוא היה נוהג לבקר בבתי משפחות עניות, אשר תפריט סעודתם היה מורכב מסלט ירקות, או לחם עם כוס בירה בלבד. איתם היה סועד מפיתם הדלה. בכך הראה לכל, כי הוא מעדיף את פיתם החרבה של העניים, מאשר את מעדני הבשר וסעודות המשמנים של העשירים.

בתום הביקור, היה רבי חיים נוהג לברך את בני המשפחה ובפרט את ראש המשפחה, ומעודד את רוחם, באומרו להם כי הוא נהנה אצלם יותר מאשר אצל העשירים. בהוסיפו לומר; יראת השם נקנית דווקא מתוך יסורין, חיי עוני וצער, ובפרט ידוע שבדוקא מבני עניים תצא תורה, כמו שמסופר על התנא רבי יהודא בר עילאי, שתלמידיו היו מתכסים ששה בטלית אחת.

ואכן, אנשים רבים סיפרו לי שזאת היתה דרכו לאכול תמיד אצל העניים, והיה יושב בדווקא על הארץ כמוהם.

בקודש. ובית שמאי אומרים שבליל ראשון מדליקים כל השמונה ואח"כ פוחתים והולכים כמו בפרי החג.

ואפשר לומר שכל אחד הולך לפי שיטתו, כמובא בגמרא שבת בעניין הגר שרצה לדעת כל התורה על רגל אחת, שהלל אמר לו מאן דסני לך לחברך לא תעביד ואידך זיל גמור. הפירוש הוא שאמר לו להתחיל לקיים המצווה של ואהבת לרעך כמוך שהיא כלל גדול בתורה ויסוד התורה, ואח"כ יוסיף ויגמור הכל. ושמאי דחפו באמת הבניין, כלומר אמר לו שיש לנו בנין שלם של תורה ומצות ואין לקבל את זה על רגל אחת רק שיקבל עליו לקיים הכל ואח"כ לא עליך המלאכה לגמור שבזה דחפו.

ועוד מובא ב'פרי צדיק' שהיונים רצו להוציא מלב ישראל את האמונה שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם בהשגחתו, אלא הכל מתנהג בדרך הטבע, וכבר היו רבים מישראל נוטים אחר אמריהם. כיון שראו את הנס שלא כדרך הטבע, היו הכל רואים שהכל מהשגחתו יתברך, ואפילו בשעה שהעולם מתנהג בדרך הטבע - גם אז מיד ה' הכל ומהשגחתו. ולכך אנו אומרים בפיוט לחנוכה: 'בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים' וכו'. כלומר, מתוך שהיו בני בינה, הבינו דבר מתוך דבר; מתוך הנס הבינו שהשמן הרגיל לדלוק בדרך הטבע - גם הוא נס.

שמצאו פך שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול - זה גופא היה נס.

הבית יוסף עצמו מביא כמה תירוצים לשאלתו:

א. שחילקו שמן שבפך לשמונה חלקים, ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק אחד והיה דולק עד הבוקר, ונמצא שבכל הלילות נעשה נס.

ב. ועוד, שלאחר שנתנו שמן בנרות המנורה כשיעור נשאר הפך מלא כבתחילה וניכר הנס אף בלילה הראשונה.

ג. ועוד, שבליל ראשון נתנו כל השמן בנרות ודלקו כל הלילה, ובבוקר מצאו את הנרות מלאים בשמן וכן בכל לילה ולילה.

'הברכי יוסף', בשם 'שלטי הגיבורים' מבאר לפי שהיננים גזרו על המילה, והיתה גזרה זו קשה עליהם מכל הגזרות מפני שיש בה הפרת ברית, וכשגברה יד החשמונאים עליהם שמחו על חידוש ברית מילה שנתנה לשמונה ימים, ועליה סמכו גם את חגם - שמונה ימים.

רבי **יהודה צבי ברנדווין** מבאר על פי הרמז שיש במלת 'חנוכה', שכתוב בספרים בשם ספר 'אבודרהם', שמלת חנוכה נוטריקון; ח' נרות והלכה כבית הלל. והכוונה היא על המחלוקת שבין בית הלל ובית שמאי בעניין הדלקת הנרות, שבית הלל אומרים שמוסיף והולך שמתחילים להדליק נר אחד ביום ראשון וגומרים להדליק שמונה נרות ביום השמיני כי מעלין